געהט אן א שטענדיגער פראצעס פון שאפונג אין רוים, אדער האלט אונזער אוניווערזום ביים אונטערגעהן?

פון א. גערבאוואַ.

עס הערשט איצט א טיפע מיינונגס־פארשידענהייט אין דער וויסענשאפטליכער וועלט צווישען סער ערינגטאן און סער דזשינס פון ענגלאנד און דר. ראבערט מיליקען און זיינע אמעריקאנער קאלעגען וויסענשאפטסלייט בנוגע דער זעהר וויכטיגער פראגע פון דעם געזעץ וואס זאגט מיט באשטימטקייט פאראויס, אז עס וועט קומען א טאג ווען אונזער קאסמאס, אונזער אוניווערזום, די טויזענטער און מיליאנען זונען סיסטעמען, פלאנעטען, שטערען, מיט איין ווארט, דער וועלט אל, וועט אויפהערען צו עקזיסטירען, וועט אונטערגעהן, זיך אליין צושטערען, וועט מעהר ניט זיין. ווייל לויט דער מעכאניסטישער טעאריע מוז קומען א סוף צום אוניווערסום. אויב מאטעריע שטראלט זיך אויס, ראדיאירט זיך אויס, קאן דאך אט דיזע אויסשטראלונג, אט דיזע ראדיאציע ניט אנגעהן אייביג, עס מוז דאך קומען א צייט ווען דער סובסטאנץ וואס האלט זיך אין איין אויסשטראלען, וועט זיך האבען אויסגעשטראלט און דאן איז קאפוט — ניטא מעהר.

מיר קאנען אין גיכען ערווארטען א גאנץ שארפען קאמף צווישען דיזע צוויי שיטות אין דער וויסענשאפט. דאן וועט זיין צייט צו באהאנדלען די פראגע מעהר אויספיהרליך. אז דער קאמף האט זיך שוין אנגעפאנגען, א קאמף אין וועלכען יעדע שיטה וועט זיך אנשטרענגען מיט אלע מעגליכקייטען צו באווייזען דעם אמת פון איהר אינטערפרעטאציע און אפלייקענען דעם געגנער'ס, ווענען דעם קאן שוין מעהר קיין צווייפעל ניט זיין.

אזוי שנעל ווי דר. מיליקען איז מיט א פאר וואכען צוריק ערשינען ביי דער יעהרליכער פארזאמלונג פון די אמעריקאנער וויסענשאפטסלייט און האט פאר זיי אויפגעוויקעלט זיין טעאריע וועגען דער אפשטאמונג פון די קאסמישע שטראהלען, וואס דאס דארף ביז א געוויסען גראד אפלייקענען דעם צווייטען געזעץ פון פארשווינדען פון די פלאנעטען, און דער ענגלישער וויסענשאפטסמאן, סער דזשינס איז ארויסגעטראטען מיט א רעדע אין ענגלאנד, אין וועלכער ער האט פארמולירט די אינטערפרעטאציע פון זיין שיטה. א מין ארויסרוף איז דאס געווען: אן ארויסרוף איינמאל פאר אלע מאל צו דערגרייכען זיך צום סאמע אמת און באשטימען וועמעס אינטערפרעטאציע איז די ריכטיג.

"איך האב געזאגט, איינמאל פאר אלעמאל באשטימט, אין דער וויסענשאפט איז נאך אזא מין זאך דערוויל ניט מעגליך און ניט דערלאזבאר. איך וואלט אפשר בכלל ניט געדארפט באנוצען זיך מיט אזא פראזע, ווייל דאס איז געגען דעם עצם כאראקטער פון דער וויסענשאפט. וויסענשאפט שטרעבט פעסטצושטעלען דעם אמת און פארשטעלט מען דעם וועג, פארריגעלט מען די טיר דורך עפעס א מין באשטימטקייט, וועלכע מען קאן שוין מעהר ניט אפלייקענען, אפילו אויב עס זאל געלינגען צו אנטדעקען באווייזע וואס זענען געגען דעם אנגענומענעם אמת, דאן הערט וויסענשאפט אויף צו עקזיסטירען — ווייל איהר שלאגט ארויס דעם בארען פון אונטער איהרע פיס. וויסענשאפט, אמת'ע וויסענשאפט, איז און מוז זיין פריי פון פאראורטיילען.

איהרע טירען שטעהען און מוזען אימער שטעהן אפען פאר אלע נייע געדאנקען און באווייזע פראנק און פריי אריינצוקומען און ארויסגעהן — מעגען אפילו די נייע געדאנקען און באווייזע אומוואורפען דעם סאמע פונדאמענט אויף וועלכען מיר האבען ביז יעצט געבויט. אויב מיר זאלען זיך אפילו נאך אזא רעוואלוציאנערער דערגרייכונג דארפען אומקעהרען צום סאמע "א־ב", אנפאנגען פון — סאמע אנפאנג טאר און וועט די וויסענשאפט ניט פארהאקען איהרע טירען און פארשטאפען איהרע אויערען פאר אזא ראדיקאלען געדאנק — ווייל איהר שטרעבען איז צו באווייזען דעם אמת, מאכט ניט אויס ווי שווער און פיינליך דאס זאל ניט זיין. די אמת'ן אין דער וויסענשאפט בייטען זיך, ווייל די וויסענשאפטליכע וועלט איז אפשר דער לעבעדיגסטער און טעטיגסטער טייל פון אונזער לעבען. מען ווארפט אום איין אמת און אויף זיינע חורבות שטעלט מען אויף א צווייטען אמת. דאן קומט אן אנדער דור און ווארפט אום דעם אמת און נעמט זיך בויען גאר אן אנדערען. אבער אין דעם פראצעס פון צושטערען אמת'ן און אויפשטעלען אנדערע, קומען מיר נעהענטער און נעהענטער צו דעם אמת פון אלע אמת'ן, ווי לאנגזאם דער פראצעס זאל ניט זיין.

האבען מיר דאך פאר א שטיק צייט אנגענומען דעם אמת וועגען דעם געזעץ פון קאנסערוואציע פון מאטעריע, איז געקומען פראפעסאר איינשטיין און מיט איין שטריך פון פעדער, מיט א מאטעמאטישער פארמולע פארשליידערט דעם געזעץ אין דער פארגעסענהייט, איהם דערהרג'עט און יעצט בויען מיר נייע געזעצען, לויט דער איינשטיינ'ישער שיטה. דאס איז דער גאנג פון דער וויסענשאפט און דארום קאן מען ניט זאגען איינמאל פאר אלעמאל, עס איז נאך דערוויל אונמעגליך, אבער א געוויסער גראד קלארקייט וועט דאך די פראגע נאכדעם ווי די לופט וועט זיך אביסעל איינשטילען נאך דעם וויסענשאפטליכען שטורעם.

בין איך אוועק פון מיין הויפט טעמע אויף זייטיגע וועגען, אבער דער לעזער, האף איך, וועט מיר אנטשולדיגען. מען האט שוין לעצטענס, ספעציעל אזעלכע וואס וויסען נאך ווייניגער פון גאר־ניט, אנגעפאנגען פארצואווארפען דער וויסענשאפט, אז זי דרעהט זיך אין א פארכישוף'טען צירקעל, זוכט ווי א הונט כאפען זיין איינגענעם עק. שטעלט אויף איין אמת און אויף מארגען ווארפט זי איהם באלד אום כדי אויפצושטעלען א צווייטען. זיי האבען דערפון געדרונגען, אז די וויסענשאפטסלייט זענען צווישען זיך ניט איינגאנצען שוה און ווייסען בכלל ניט וואס זיי טוען און וואס זיי דרעהען אונז א קאפ. איז נויטיג געווען פעסטצושטעלען פאר'ן לעזער דעם סאמע עיקר פון דער וויסענשאפטס שטרעבען, אז ער זאל פארשטעהן ווי אזוי צו קוקען אויף וויסענשאפטליכע מיינונגס פארשידענהייטען.

אלזא, צום ענין.

ווי אלע גרויסע וויסענשאפטליכע אנטדעקונגען, איז אויך די אנטדעקונג די קאסמישע שטראהלען געקומען פון א גאנץ קליינעם צופאל. פאראן א שפּריכווארט, מעגליך ניט מעהר ווי א שפּאס פון א ליץ, וואס לויטעט ווי פאלגט: ווען אייזיק ניוטאן וואלט זיך ניט אוועקגעזעצט אפרוהען אונטער אן עפּעל בוים און ווען אן עפּעל וואלט ניט אראפּגעפאלען און וואלט איהם ניט דערלאנגט אין קאפּ אריין, וואלט ער קיין מאל ניט אנטדעקט דעם געזעץ פון גראוויטאציע. אומגעפעהר אט אזוי האט זיך אמאל א ליץ א וויצעל געטאן איבער איינער פון די וויכטיגסטע אנטדעקונגען אין דער וויסענשאפט, אבער א שטיק אמת איז דאך פארט פאראן אין אט דעם שפאס. דער פאקט וואס געגענשטאנדען פאלען אראפּ צו דער ערד און ניט ארויף, אוועק פון איהר, מעג דאס זיין אן עפּעל, אדער א שטיין, האט דאך געגעבען דעם פאטער פון גראוויטאציע די אנרעגונג פאר זיין גרויסער טעאריע. פונקט אזא אומבאדייטענדע און זייטיגע געשעהעניש האט געפיהרט צו דער אנטדעקונג פון די קאסמישע שטראהלען.

דאס איז נאך געווען אין 1901. אן ענגלישער וויסענשאפטסמאן, פראפעסאר ס. ט. ר. ווילסאן, פון קעמברידזש, האט באמערקט אז די עלעקטרישע קראפט פון אן עלעקטראסקאפ, באטש דער אינסטרומענט איז געווען פעסט פארריגעלט, האט ער אויף אן אומפארשטענדליכען אופן נעגלומען "אויסרינען". אויב מיר איז ערלויבט צו באנוצען דאס ווארט "אויסרינען" ווען עס האנדלט זיך וועגען עלעקטריציטעט. האט ער זיך פאראינטערעסירט מיט דער פראגע און עס פארזוכט צו ערקלעהרען, וואס עס פאראורזאכט אט די "אויסרינונג". נאך א לאנגען נאכטראכטען איז ער געקומען צום געדאנק, אז דאס "אויסרינען" פון דער עלעקטריציטעט איז א רעזולטאט פון דעם וואס עס געפינט זיך אין דער סביבה, ראדיום אדער אן אנדער ראדיא־אקטיווער, ד. ה. זיך אויסשטראהלענדער סובסטאנץ. אזוי ווי א ביסינקעלע ראדיום איז אימערצו פאראן אומעטום, אפילו אין דער לופט, איז ער געווען צופרידען מיט זיין ערקלעהרונג.

און אט פארוואס: דער מינימאלסטער טייל פון ראדיום שיקט ארויס גאמא שטראהלען, דאס זענען די שטראהלען וואס ווערען געשאפען ביים אויסשטראהלען זיך פון ראדיום. אט דיזע שטראהלען באשאפען אייאנס (אייאנס זענען אט יענע עלעקטריפיצירטע ברעקלאך, אין וועלכע, לויט דער עלעקטראלישער דיסאסאציאנס טעאריע, די מאלעקיולען פון עלעקטראליטען ווערען צוטיילט דורך וואסער אדער אנדערע צולאז־מעטאלען). דיזע אייאנס רעגען די גאלד פלאסטען פון עלעקטראסקאפ און אויף אזא אופן קאן פארקומען אן "אויסרינונג" פון עלעקטריציטעט.

די דאזיגע ערקלעהרונג, ווי געזאגט, האט צופרידענגעשטעלט פראפעסאר ווילסאן. זי האט אבער ניט צופרידענגעשטעלט סער ערנעסט רוטעפארד, וועלכער האט צו יענער צייט געארבייט אין קאנאדע און דר. דזש. ס. מעקלענאן, פון דעם טאראנטאר אוניווערזיטעט. און אין 1902 האבען זיי באשלאסען דורכצופיהרען אייגענע עקספּערימענטען, מיט דעם צוועק פעסטצושטעלען פראפעסאר ווילסאנ'ס ערקלערונג, אז דאס "אויסרינען" פון עלעקטריציטעט קומט אלס אורזאכע פון ראדיא־אקטיווע עלעמענטען אין דער סביבה.

זיי האבען זייער אינסטרומענט ארומגערעקט מיט פינף טאן בליי, די בליי שיכטען זענען געווען דיקע און פעסט באהעפט. דאס איז געטאן געווארען אז קיינע ראדיא־אקטיווע עלעמענטען זאלען ני טקאנען צוקומען צום אינסטרומענט און זאלען אויף איהם קיין שליטה ניט האבען. נאך מעהר, זיי האבען דעם אינסטרומענט, איינגעהילט אין דער מאסע בליי, אוועקגעפיהרט אויף דער פארפרוירענער אויבערפלאך פון לעיק אנטאריא, ווייט פון ברעג, אום צו פארמיידען דעם איינפלוס פון ראדיום אין דער טיפעניש פון דער ערד. פונדעסטוועגען האט זיך ארויסגעוויזען, אז אט די אלע באווארענישען האבען דאך ניט אפגעשטעלט דעם ראדיום און אנדערע ראדיא־אקטיווע עלעמענטען אין דער ערד זאלען אויף איהם קיין איינפלוס ניט האבען, אז דאס אלעס איז פארט ניט געווען קיין באווארעניש געגען דעם מיסטעריעזען, אומבאקאנטען "עלעקטריציטעט גנב", וועלכער כאפט זיך ארײן אין דעם עלעקטראסקאפ.

און דא שטעלען זיך דערווייל די עקספערימענטען אפ. אמת, מען איז ווייט ניט געווען צופרידען מיט פראפעסאר ווילסאנ'ס ערקלערונג. זי האט דעם סוד נאך ווייט ניט אנטפלעקט און האט ניט פעסטגעשטעלט ווי אזוי און פארוואס דיזע "אויסרינונג" קומט פאר. אבער מען האט דערוויל ווייניג געטאן אויפצודעקען דעם סוד. מען האט די פראגע אפגעשטופט אן א זייט, אזוי צו זאגען.

אזוי איז די פראגע געבליבען הענגען אין דער לופט ביז 1915, ווען דר. ראבערט מיליקען האט זיך פאראינטערעסירט מיט איהר און האט אנגעפאנגען צו מאכען פלענער דורכצופיהרען געוויסע עקספערימענטען. וואס זאלען באווייזען פארוואס אט דיזע "אויסרינונג" קומט פאר און ווער איז אט דער מיסטעריעזער "עלעקטריציטעט גנב". איז אבער, ווייזט אויס, ניט באשערט געווען, די צייט איז נאך ניט געקומען.

ווייל אזוי שנעל ווי דר. מיליקען איז פארטיג געווארען מיט זיינע פארבארייטונגען און זיך געוואלט נעהמען צו דער ארבייט, איז אנגעקומען די מלחמה. עס נעהמט וויסענשאפטלייט מאנאטען און אפט יאהרען צו צוגרייטען זיך דורכצופיהרען אן עקספערימענט וואס געדויערט גאנץ אפט ניט מעהר ווי א פאר געצעהלטע מינוטען אדער סעקונדען. עס נעמט ניט נאר צייט אויפצושטעלען די נויטיגע מאשינען און אינסטרומענטען, נאר אפט מוז מען נאך ערפינדען א גאנץ נייעם אינסטרומענט וואס זאל ערמעגליכען דורכצופיהרען אזא עקספערימענט — דערפאר נעהמט עס אפט אזוי פיעל צייט. יעדענפאלס, די וועלט־מלחמה האט זיך אריינגעמישט און צושטערט אלע זיינע פלענער. דר. מיליקען איז געווארען א מיטגליד פון דעם וויסענשאפטליכען שטאב פון דער ארמיי און איז געווען געצוואונגען אויפצוגעבען זיינע אייגענע ארבייטען.

אזוי זענען אוועק נאך זיבען יאהר און די פראגע איז אלץ געהאנגען אין דער לופטען. ערשט אין 1922 האט זיך דר. מיליקען אומגעקעהרט צו אט דיזער ארבייט.

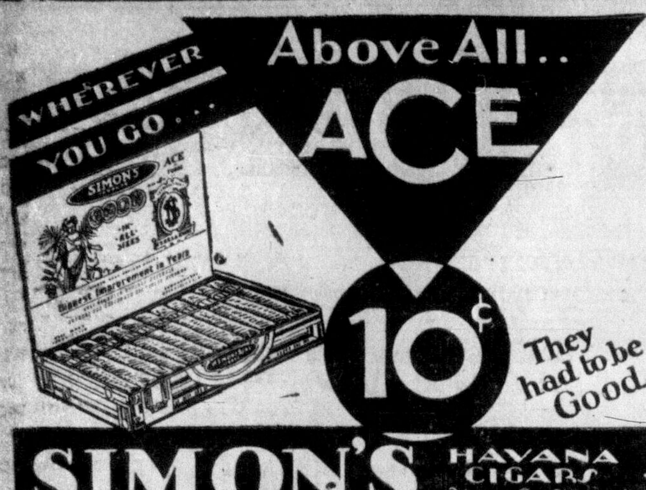

די פיאנערען פרויען און דער באזוך פון חנה טשיזשיק

פון מתתיהו.

עס זענען פאראן ארגאניזאציעס און באוועגונגען וועלכע ערשיינען אויף דער אידישער גאס מיט גרויסען טומעל און רעש און מאכען צו דענקען אז זיי וועלען וועלטען איבערקעהרען, עס נעהמט אבער ניט לאנג און זיי פארשווינדען פון דער אידישער סצענע, אפט אפילו אהן א זייגעזונט.

אנדערש איז אבער מיט דער פרויען פיאנערען ארגאניזאציע. יז איז ערשינען מיט פינף יאהר צוריק אויף דער אידישער גאס, שא שטיל, אהן ליארעם און טאראראם, בלויז מיט איהר דעקלאראציע און פראגראם: אז די אידישע ארבייטער און מאסען פרויען אין אמעריקא און קאנאדע, דארפען אויף זיך נעהמען די פליכט פון זעלבסטשטענדיגער ארבייט אין דער מיטהילף און בויאונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים אין ארץ ישראל.

און דער בעסטער אופן פון זייער ארבייט זאל זיין מיטצוהעלפען זייערע שוועסטער, די מיידלאך און פרויען, די חלוצות וואס האבען אנגעהויבען אריינצוקומען אין ארץ ישראל פון די פארשיידענע אייראפייאישע לענדער, אנגעהויבט מיט א שעהנעם אידעאליזם און ליעבע צום לאנד, אבער לויידער אהן טעכנישע און מאטעריעלע מעגליכקייטען.

די חלוצות, האבען זיך געמוזט ערשט אויסלערנען א פאך, בכדי זיי זאלען קענען אריינטרעטען אין די אגריקולטורעלע און אינדוסטריעלע ווירטשאפטען, וועלכע זיינען פאר זיי אמבעסטען צוגעפאסט.

די חלוצה האט געשטרעבט מיט אלע איהרע מעגליכקייטען צו ווערען א גלייכער שותף צו דעם חלוץ אין דער אויפבוי און ענטוויקלונג פונ'ם לאנד און די פרויען פיאנערען ארגאניזאציע האט באגריפען און פארשטאנען דעם אינערליכען רוף פון דער חלוצה און איהר אנטקעגען געקומען.

דער שטומער רוף פון דער פרויען פיאנערען ארגאניזאציע, פאר זעלבסטשטענדיגער מיטהילף דער חלוצה אין ארץ ישראל, האט אנגעקלאפט אין די הערצער פון טויזענטער פרויען איבערן לאנד און פאר דער קורצער צייט פון 5 יאהר צעהלט זי שוין אין אמעריקא און קאנאדע ביי 60 קלובען און עטליכע טויזענט מיטגליעדער. זי האט שוין איבערגעוואקסען פיעלע עלטערע ארגאניזאציעס אפּר איהר, און האט זעהר גרויסע פאטענציעלע מעגליכקייטען צו שטייגען אין דערגרייכען ביז צעהן טויזענט פרויען אין דער נאהענטער צוקונפט ביי גוט געפלאנטער ארגאניזאציאנס ארבייט.

דער קאנטאקט פון דער פרויען פיאנערען ארגאניזאציע, מיט דער ארבייטענדער ארץ ישראל, מיט דער "הסתדרות" וועלכע צעהלט אין איהר מיטה ביי א צעהן טויזענט פרויען, וועלכע בויען און שאפען טאג טעגליך די היים פאר דעם גאנצען פאלק, איז די גרעסטע אינספּיראציע פאר די היגע פרויען און רעגט זיי אן פאר גרעסערע טעטיגקייטען, פאר ארבייטען סיי פאר ארץ ישראל און סיי דא אויפ'ן פלאץ פון א נאציאנאלען כאראקטער. די פיאנערען פרויען ארגאניזאציע, איז געשאפען געווארען דורך דער פועלי ציון פארטיי, די פיאנערען זיינען אבער ניט קיין פארטיי ארגאניזאציע און נעהמען אריין יעדע פרוי, וועלכע קען און וויל העלפען אין זייערע ארבייטען.

דער טאראנטאר פרויען פיאנערען קלוב, וועלכער האט זיך געגרינדעט בלויז מיט א טוצען חברות צעהלט ארום 75 טעטיגע מיטגליעדער.

אלע ארבייטען וואס זיי נעהמען אונטער, ווערען געקרוינט מיט א הונדערט פראצענטיגען ערפאלג. זיי זיינען דער טעטיגסטער, לעבעדיגער און ענטוזיאסטישער עלעמענט צווישען די, וועלכע זיינען פארבונדען מיט'ן ארבייטענדען ארץ ישראל.

זיי נעהמען זייערע אויפגאבען זעהר ערנסט, מיט א הארציגער באציהונג און דערפאלג זייער ערפאלג און אכטונג צו זיי פון יעדען.

זייענדיג אין ניו יארק מיט א קורצער צייט צוריק, איז מיר אויסגעקומען צו הערען די בעסטע לויב געזאנגען פאר דעם טאראנטאר פיאנערען קלוב פון די אנפיהרענדע חברות און זייער צענטראל קאמיטעט.

די היגע חברות האבען דעם ווינטער אוועקגעשיקט איבער טויזענט דאלאר פאר די חלוצות, געשטיצט דעם געווערקשאפטען קאמפיין, די פאלק־שול פון פארבאנד און פועלי ציון און דער קונדער ביבליאטעק, דעם קרן היסוד, דעם נאצ. פאנד, דעם דרעסמאכער סטרייק און אנדערע.

זיי האבען אויך דעם ווינטער דורכגעפיהרט א רייהע זעהר וויכטיגע לעקציעס איבער פארשידענע טעמעס.

פאר די לעצטע עטליכע וואכען צייט האבען זיי זיך פארבערייטעט פאר דעם קבלת פנים פון זייער פיהרערין און פארשטעהערין פון די חלוצות אין ארץ ישראל חברה חנה טשיזשיק.

חברה טשיזשיק איז באוואוסט מיט איהר פיאנערען ארבייט אין לאנד שוין פאר די לעצטע 25 יאהר צייט.

זי איז זעהר באליבט אין לאנד און טיילט די ליעבע און חבר'שאפט פון אלע חברות דא.

חנה'ס קומען קיין טאראנטא אדרעסירען א מאס מיטינג דעם זונטאג אווענט 26־טען אפריל אין ציון האל, ווערט דארום מיט געשפאנטקייט ערווארט פון אלע חברות און פון אלע די וואס זיינען פאראינטערעסירט אין דאס בויענדע און ארבייטענדע ארץ ישראל.

מיר איז חנה גוט באקאנט פון דער צייט פונ'ם לעגיאן אין ארץ ישראל. זי איז דאן געווען די אנפיהרערין פון דער מיידעלשער קבוצה אין עקרון. איך האב אויך געקענט איהר שוועסטער שרה, וועלכע איז געפאלען אין תל חי מיט טרומפעלדור'ן און אפרים'ן, וועלכער איז געפאלען ביי דער העראאישער פארטיידיגונג פון חולדה אין די לעצטע פאגראמען.

די טשיזשיק'ס. זיינען פון די באליבטסטע פאמיליעס אין ארץ ישראל. חנה איז דא דער גייסט פון די פיאנערען. פארפעהלט זי ניט צו הערען.

זייט ניט דאר

קריגט־צו פונטען אין וואך אין א פאר וואכען מיט דעם נייעם אייראנייזד איסט — א ספעציעלע קאמבינאציע פון געטריקענטע ברויער'ס הייוען און אייזען — אדער צאהלט גארנישט.

עס זעהט אוים כמעט אונגלויבליך ווי שנעל דער נייער ,,אייראנייזד איסט" האט צוגעגעבען פונטען פון גוטען געזונטען פלייש — צו מענער און פרויען, קינדער און עלטערע מענשען. נערוועזיטעט, מידקייט איז שנעל פארוואנדעלט געווארען אין נייע כוחות און ענערגיע; פארשטאפונג, שלעכטע פארדייאונג איז פארשוואונדען.

מענשען פרעגען — וואס איז דער וואונדערבארער קראפט אין ,,אייראנייזד איסט", וואס האט פארוואנדעלט בלאסע, אויסגעמאטערטע, ניט־רייניגע קאמפלעקשאנס, אין א פרישע קלאהרע און רויזעגדע הויט. קיין וואונדער וואס טויזענטער פרויען שיקען בריוו, לויבענדיג די וואונדערבארע פארזיענדע ווירקונגען פון ,,אייראנייזד איסט".

און דאך איז דער ענטפער א גאנץ פשוט'ער. ,,אייראנייזד איסט" איז צווי טאניקס אין איינעם — ספעציעלער וואך־שאפענדער געטריקענטער ברויער'ס הייוען, און אייזען, וואס גיט־צו כוחות און פארבעסערט דאס בלוט. דער הייוען איז דערזעלבער וואס ווערט באנוצט צו מאכען ,,מאלט", און וואס מאכט ,,מאלט" אזוי נארהאפט. ער איז ספעציעל אויסגעארבייט כדי צו קענען שאפען וואס מעהר פלייש. ער וועט צוויי מאל אויספרובירט, כדי ער זאל זיין גענוג קרעפטיג און ריין. ווערט גענוצט פון דאקטוירים און אין גרויסע האספיטאלען.

צו דעם קאנצענטרירטען, אויסגעטריקענטען ברויער'ס הייוען איז צוגעגעבען דריי סארטען פון אייזען, כדי שנעל צו שאפען גוט בלוט און אויפצומונטערען די נערוועו און די מוסקולען. דרך דעם ווערט ,,אייראנייזד איסט" משהו ווירקזאם [illegible] ווען הייוען און אייזען ווערען גענומען באזונדער. [illegible] מעהל אדער זאכען וואס פארשאפען גאז. דעריבער ווירקט ,,אייראנייזד איסט" אזוי שנעל. בא'טעמ'טע קליינע טאבלעטען — קיין אונאנגענעהמער געשמאק, קיין גאז אדער שלעכטער אטעם. ווערט קיינמאל ניט קאליע. גוט פאר יעדען.

געהט נאך היינט צו אירגענד א דראג־סטאר. קריגט א פולען־סייז פאקעט מיט ,,אייראנייזד איסט" און נעמט איין די קליינע טאבלעטען, אזוי ווי אנגעוויזען. אויב איהר זענט ניט צופרידען מיט שנעלע רעזולטאטע, קריגט איהר גלייך צוריק אייער געלט פון מאנופעקטשורער.

אויב ניט באקוועם צו קויפען פון אייער דראגיסט, שיקט $1.25 דירעקט צו
Canadian Ironized Yeast Co., Ltd.
Box 1323 Montreal, Que. Desk 2904

אין שוהלען און ארגאניזאציעס

לעבעדיגע טעטיגקייט אין דער מאזירער סאסייטי אין 1931.

נאך דעם ווי די מאזירער סיק בענעפיט סאסייטי איז אריינגעטראטען אין איהר 26 יעהריגער עקזיסטענץ, נאכדעם ווי די סאסייטי האט אין 1930 געפייערט איר פינף און צוואנציג יעריגע עקזיסטענץ איז א ניי־לעבען אריינגעבלאזען געווארען אין פאראיין.

די מאזירער סאסייטי האט אנגעצייכענט א רייהע נייע טעטיגקייטען סאי פאר זיך און סאי פאר דער אלגעמיינער אידישער געזעלשאפט אין טאראנטא.

די סאסייטי האט ארגאניזירט די פאלגענדע קאמיטעטען:

אן ארגאניזאציאנס קאמיטע מיט ברודער פ. קאהען אין דער שפיצע וועלכע פיהרט אן די ארגאניזאציאנס ארבייט פון פאראיין אויף א גאר גרויסען מאסשטאב, צו באקענען די גאנצע אידישע טאראנטא מיט די שטרעבונגען פון דער מאזירער סאסייטי אויף אלע געביטען.

א סאציאלע קאמיטע מיט ברודער מאקס עקסמיט אין דער שפיצע וועלכע גיט זיך אפ מיט סאציאלער טעטיגקייט צווישען די מיטגליעדער ארגאניזירט לעקציעס ביי די פארזאמלונגען, פארוויילונגען און אנדערע אונטערהאלטונגען וועלכע זיינען פון גרויס אינטערעס פאר די מיטגליעדער.

אזוי איז ווערט צו דערמאהנען אז די סאציאלע קאמיטע מיט דער הילף פון דער מאזירער פרויען אוקזיליערי און די מיידלאך און באיעס קלובען פון דער סאסייטי האט דורכגעפיהרט א קאנצערט זונטאג דעם 19־טען אפריל אין תלמוד תורה האל ביי וועלכער ארום 400 מענשען זיינען אנוועזענד געווען.

די פראגראם ביים קאנצערט איז געווען אזא מיט וועלכער יעדער פאראיין וואלט געקענט שטאלצירען און נאכ'ן קאנצערט האט זיך דער יונגער עולם אמוזירט טאנצענדיג אונטער די טענער פון א שעהנעם ארקעסטער.

די סאסייטי האט אויך באשטימט א פינאנץ קאמיסיע מיט י. יפה אין דער שפיצע וועלכע האט געשאפען א בודזשעט וועלכען די סאסייטי צוטיילט צווישען אלע שטאדטיגע אינסטיטוציעס.

מיט איין ווארט די מאזירער סיק בענעפיט סאסייטי האט באדייטענד אויפגעלעבט צו איהר 26־טען יאהר טעטיגקייט אין דער אידישער טאראנטא, און פארבארייטונגען ווערען געמאכט פאר נאך גרעסערע ארבייטען.

א. ראזענבלאט, טשערמאן.

אין דער ראדאמער פרענדלי סאסייטי

זונטאג, דעם 21־טען אפריל איז ביים מיטינג פון דער סאסייטי באריכטעט געווארען אז עס איז געשאפען געווארען 12 הונדערט דאלאר פאר דעם בילדינג פאנד. $50 איז בייגעשטייערט געווארען דער דרעסמאכער יוניאן פאר זייער סטרייק פאנד.

עס איז אויך באריכטעט געווארען וועגען דעם גרויסען דערפאלג פון דעם דרעסמאכער סטרייקערס מיטינג, וואס איז פארגעקומען אין לייבאר לייסעאום האל. דער האל איז געווען איבערפולט.

עס איז אויך אויסגעקליבען געווארען א קאמיטע צו אראנזשירען א פיקניק פון דער סאסייטי.

7 נייע מעמבערס זיינען אריינגעקומען.

איזי גרין, פרעזידענט.
אב. גלאס, סעקרעטאר.

אינסטאלליישאן פון בעאמטע אין דער אסטראוועצער שוהל.

זונטאג, דעם 19־טען אפריל איז אין דער אסטראוועצער שוהל פארגעקומען א זעהר וויכטיגע און אינטערעסאנטע פארזאמלונג, ביי וועלכער דער פרעזידענט אב. רובינשטיין האט אינסטאלירט די פאלגענדע בעאמטע פאר דעם קומענדען יאהר:

ישראל וויינבערג, פרעזידענט.
אברהם וויינריב, וויצע פרעזידענט.
פסח שערמאן, סעקרעטאר.
יצחק גאטליעב, טרעזשורער.
יעקב דוד שו"ב פארבער און יעקב פעלדמאן, גבאים צום ספר.
מיכל מילשטיין און זלמן זיננער — גבאים צום בקור חולים.
איטשע פיש און מאיר יחיאל האלשטאק, גבאים צום בית החיים.
לייביש צוקערמאן, ערשטער טראסטי. גרשון לייב פליישמאן, ישראל קליין און משה שערמאן — טראסטים.

רעדעס זיינען געהאלטען געווארען פון דעם פריהערדיגען פרעזידענט, פון דעם ניי דערוועהלטען פרעזידענט, פון וויצע פרעזידענט און פון טרעזשורער.

ווען דער ניי־דערוועהלטער פרעזידענט האט פארגעשלאגען אויסצודריקען א דאנק צו דעם פריהערדיגען פרעזידענט ברודער רובינשטיין, פאר זיין וויכטיגע ארבייט, וואס ער האט געטאן פאר דער שוהל, האבען אלע אנוועזענדע זיך אויפגעהויבען פון זייערע פלעצער און מיט לאנג דויערענדע אפלאדיסמענטען אויסגעדריקט זייער באגייסטערונג אפער דעם עקס פרעזידענט'ס ארבייט.

פרעזידענט רובינשטיין האט דאן אין נאמען פון אלע ברידער אויסגעדריקט זיין דאנקבארקייט צו ברודער פ. שערמאן פאר זיין איבערגעגעבענהייט צו זיין ארבייט דורך דער גאנצער צייט וואס ער איז אין אמט.

דער ניי דערוועהלטער פרעזידענט האט דאן אפאינטעט אן עקזעקוטיוו קאמיטע פון פאלגענדע ברידער:

עקס פרעזידענט אבא רובינשטיין, עקס וויצע פרעזידענט דוד זוסמאן, שמואל בעקער, בעני פיש, פייוועל פידלער, יעקב קעמפעל, אברהם מארטין, מארק ריינמאן, יעקב יצחק קעסטענבערג, הערשעל ניימאן און משה גראסמאן.

ביי שעהנע געדעקטע טישען מיט כל טוב האבען אלע אנוועזענדע זיך משמח געווען און זיך געוואונשען צו דערלעבען צו דער קומענדער אינסטאלליישאן און זיך ווידער טרעפען אלע צוזאמען.

א שעהנער ביישפיל

זונטאג, דעם 15־טען מערץ ביי דער פארלאבונג פון מר. יעקב שאפירא און מיס ראזא ראזענפעלד, וואס איז פארגעקומען אין דער היוז פון מר. און מרס. קראטש, 241 יוסאן סטריט, איז נאך דעם אפיעל פון מר. טש. שאפירא, 24 העסס סטריט, געזאמעלט געווארען ביי זעהר א קליינע צאהל געסט. די סומע פון $12.80 צו פלאנצען ביימער אין יער הערצל אויפ'ן נאמען פון דער צוקונפטיגער יונגער פאר. דאס געלד איז איבערגעגעבען געווארען צום נאציאנאל פאנד דורך מרס. ש. שאפירא, 265 קעניל וואירטה עוו.

מ. סיגאל, סעקרעטארין פון יונייטעד היברו אסאסיאיישאן אין האמילטאן אנט. מאכט עס באקאנט אום עס זאל דיענען אלס גוטער ביישפיעל פאר אנדערע אזעלכע געלעגענהייטען.

ווילהעלם דער האלצהעקער

דער עקס־קייזער ווילהעלם, וואס פארברענגט איצט דעם רעשט לעבען אין שלאס דארן אין האלאנד, האט א מאניע צום האקען האלץ. אויף דעם באדען איז שוין אנטשטאנען א ,,דיפלאמאטישער" קאנפליקט צווישען איהם און דער האלענדישער רעגירונג. דער שלאס אין דארן איז אן אלטער, רייך מיט אלטערטימליכקייטען, אין זיין פארק געפינען זיך אלטע בוימער, וואס האבען א גרויסען וויסענשאפטליכען ווערט. ווילהעלם שטעלט זיך אבער ניט אפ פאר אלטערטימליכקייטען, און האקט אויס אפילו די אלטע בוימער. די האלענדישע רעגירונג האט דעריבער דערקלעהרט דעם גאנצען שטח, וואו דער שלאס געפינט זיך, אלס א נאציאנאלען נאטור אוצר, וואס מוז אפגעהיט ווערען. אמת, שטייערען פון אזא מין באדען צאהלט מען טאקע וועניגער, אבער דערפאר דארף מען קיין שום געוויקס ניט ריהרען אהן א ספעציעלען דערלויבניש פון דער מלוכה.

מיט'ן ראזינען ,,דיפלאמאטישען'' באשלוס האט די האלענדישע רעגירונג איינגעצוימט די ווילדע אפעטיטען פון ווילהעלמ'ן צו אויסהאקען די טייערסטע בוימער.

זיכער צו רעדוצירען דארפט איהר קרעפטיגע שפייז

דייעטס וואס ענטהאלטען ניט קיין קרעפטיגע שפייז פאראורזאכען פארשטאפונג, אפט מיט ערנסטע פאלגען.

קעללאגג'ס אלל־ברען ענטהאלט די נויטיגע קרעפטיגקייט אום צו פארזיכערען רעגעלמעסיגע עלימינאציע. אלל־ברען איז גאראנטירט צו באזייטיגען סיי צייטווייליגע און סיי צוריקקעהרענדע פארשטאפונג! צוויי עסלעפעל טעגליך — אין ערנסטע פעלע, מיט יעדען מאלצייט.

קעללאגג'ס אלל־ברען מאכט ניט פעט. עס גיט צו ווערטהפולע אייזען צו די בלוט, וואס העלפט פארמיידען בלוט־ארימקייט ווען מען איז אויף א דייעט און עס שאפט קאליר אין געזיכט.

פרובירט די פארשריפטען אויפ'ן פעקעדזש. ביי אייער גראסער אין דעם רויטען־און־גרינעם פעקעדזש. געמאכט פון קעללאגג אין לאנדאן, אנטעריא. קעללאגג'ס אלל־ברען איז אבסאלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון טאראנטא.

Kellogg's
ALL-BRAN